

želen mrtvole nasly na zemi, len jedine ja vym pravdu. Ajtu len as Vami budemvizvan, skor sahu nykdo ne dozvy. Budem čakat kazdimdňem ašmi date ctenu otpoved, z nacim sa z dokonalu uctou.^{b 2}

Lechta^c

Michal Lechta
Ivanka u Bratislave

DOPIS

AKPR, f. KPR, protokol R, inv. č. 2117, č. j. A1111/26, k. 46. Originál, strojopis.

- a – Podle razítka na dokumentu došel dopis do KPR 21. 9. 1926.
- b – Text transliterován.
- c – Vlastnoruční podpis perem.
- 1 – Správně má být 1919/4 mája.
- 2 – Podle slovenského historika Milana Vároše tajemník KPR Vladimír Kučera odpověděl Lechtovi, že prezident nemá čas a vyzval jej, aby svoje svědectví podal písemně. Viz VÁROŠ, Milan. *Posledný let generála Štefánika*. Bratislava 1991, s. 64.

M. Lechta T. G. Masarykovi^a
Ivanka, 20. října 1926

/154

v Ivanke dne 20/X. 1926.

Slavný pan Prezident, otpovedajuc na Váš dopis z dňa 20/IX. 1926 – pod čís. KTop 1417/26 k děsom bolvizvany abych pisemňe z dělil čomije zname osmrti generála Štefánika.¹

Roku 1918/4maja² pred polodňom prichadzalo jedno letadlo od Dunaja – smerem ku Bratislave. Letadlo letělo protivetru, takže len z Velkou namahu sa pohibovalo smerem za kružilo a zaroven sa s pustilo nisko ku zemi, nad Dělostreleckyma kasarnami k tere leža na Vajnorske hratskej u Bratislave. Ja jaksom stal u kasáren, tak somsa tiež kukal nato letadlo, čo tak neocekavane priletelo. Každí sa domnival, že jeto letadlo maďarske, neb trikolora aspon tak dosvedčovala, lebo Maďary mali tuo istou barvu podletadlem ako Italove, lenže opačnie.

Nato sa hadam naši vojaci zmilily a začli nato letadla srilat. Jak ušmaly obyčaj nakaždé neprateľské letadla srilat, keresa objavilo nad kasarnami, tak tiež aj natoto letadlo bola salva visrelena. Potom ešte parkrat naňho vistrelily ahnet ajbolo badat učinek, neb sa nahlo na jednu stranu asadaloešče niž kuzemi. A kedstrelba neprestavala, ony tam hore začaly ze satkama kivat. Potom teprv prestali vojaci nanich strilat a hnět začaly sadat kuzemi na voj. cvičišče k teresa nachazi u Kasaren Del. stre., mista tam maly dost ku pristany, ajto skusaly, trykrat sadali nazem, av šak bohužal saimto nepodarylo, lebo vždi jak mal stroj

dopad nuot k zemi, tak sa im letadlo v ždi chcelo prevrhnuť. Po dlhej a marnej skusky nazempřistat sa imnepodarylo, tak vileteli asi na dvesto metrou do višky a z dalily sa nad Vajnore k dėsou letiste, avsak barstam maly aj plachtu rostretou, co je znakom ku pristanu, precaj tam sa uš nechely pokusit pristat, lebo so znakom je toho, ze hladali len vodu, neb od Vajnor sa pustily smerem ku Ivanky, avsak jak preleteli nad Ivanku a za Ivanku je jeden les, nad timlesem vileteli do višky ajak boli išik na tisícpětsto metru, letadlo sa nakloňilo najednou stranu a tak sa z rutilo dole k zemi, nazemi hnet nasledoval ohromny vibuch a plamene zakrily celou zem na okoli. Potem nasledovali mensie vibuchy, tak že hnet tam nebolo možna pristupi bliš aše vibuchy uš viac neopakovaly, teprvek zme tam utekaly bliš činu, to us som tam nebol sam, lebo sém pribehli aj luđa z veľkostatku, kery satu blizo nachazi. Jak zme z badaly jedneho ležat vejarku, hnet som ho prezrel avidelsom zenežije. Pilot ten jednu ruku mal odtěla odtrhnoutu a držal vnej kus volantu. Jeden dustojnyk Italsky horel dole hlavu v letadle, toho zme aj hnet vitahly, ked zme tam boly, asik pol hodini tu teprv prisli legionari na Aute aprines li Benzin, mислеly že preto sadel, že nema benzin. Tusom sa teprvek z dovedel, že jeto Stefanik, čo ležal ve jarku, ja v šak som nič neho voryl, bars aj som veděl, jak sato stalo, lebo som si hnet mislel, že vec treba uvážit les hu povim nekomu. A preto som v šecky časo pise pozoroval, cito budu tak pisat ako sato stalo, ale nikdo otom nevedel, tak presli aj roky, as dnes vam tu pravdu ja pretstiram, aka na šemu Slavnemu panu Prezidentovi. A podotkynam k tomu, že celej veci sombols vetkomp otsamej počatku aš do konca. Videl som do bolnaviše jeho smrti, ajostatnych, čo snim došly. Len tomu nemožem pochopit že prečo? nebolo otom voj[sko] uvedomene, že prin de tak važna osoba tenden, aby nanho né strilaly na „Stefanika“. Posal som nikomu toto nep rehradil, ale jak bich bol vyzvany samim panem T. G. Masarykem, tak som ochotny podat dukaze. Že vec jak som napisal, tak je svata pravda.

Aj tohcem poznamenat k veci, že jeden Ital mal čerstvu ranu na hlavu od gulky a stenkym obvaskem ovazanu čo bolo z javem, že gulka ho zasahla.^{b 3}

S prejavem úcty

Lechta Michal^c

Michal Lechta
Ivanke u Bratislave

Prosim o las kavu otpoved.

Chcem poznamenat k veci, že to v secko sledoval [?] z kolem, od Bratislavy aš ku místu činu.^d

DOPIS

AKPR, f. KPR, protokol R, inv. č. 2117, č. j. D 5949/26, k. 46. Originál, strojopis.

a – Adresováno: Slavnemu Panu Prezidentovy Republiky CS. v Prahe.

b – Text transliterován.

- c – Vlastnoruční podpis perem.
- d – Připsáno M. Lechtou perem.
- 1 – Viz pozn. č. 2 k dok. č. 153.
- 2 – Správně má být 1919/4 mája.
- 3 – Prezidentská kancelář postoupila Lechtovu výpověď vyšetřující komisi Ministerstva národní obrany. Komise Lechtovu výpověď prověřila a označila ji za nevěrohodnou, stejně jako samotného Michala Lechtu, o němž zjistila, že z vojenské služby dezertoval do Maďarska, odkud se za nejasných okolností po čase vrátil. Více o Lechtovi a jeho výpovědi viz VÁROŠ, M. *Posledný let generála Štefánika*. Bratislava 1991, s. 63–64, 70–71.

V. Šrobár T. G. Masarykovi^a
 Praha, 17. prosince 1926

/155

Praha,^b dňa^b 17./XII. '26

Pane prezidente,

raďte přijati můj srdečný dík za milý a krásný dar: „Diary“.¹ Kolikrát ho vezmu do ruky, tolikrát si vzpomenu na Vás a připomenu si zároveň povinnost něčím přispěti k uskutečnění Vašeho velikého díla.

List, doufám, bude hladce likvidován a o novém, až věci dozrajou, dovolím si Vám referovati.²

Přijměte moje srdečné díky a blahopřání k Novému roku.

Jsem Váš v hluboké úctě oddaný

Dr. Šrobár

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. R-3, k. 396. Originál, rukopis.

- a – Psáno na hlavičkovém papíře Dr. Vavro Šrobár, senátor, predseda klubu senátorov republ. strany zemedel'ského a malorolnickeho ľudu. Praha III., Senát – Bratislava, Madachova 7.
- b – Předtištěno.
- 1 – Rozumí se diář, který Kancelář prezidenta republiky prezidentovým jménem zaslala pravidelně vybraným osobnostem k Novému roku.
- 2 – Jde o likvidaci novin Slovenský národ, které vydával Jur Koza-Matejov s neoficiální státní podporou – viz zde dok. č. 141.